2e Jaargang No. 23 Zaterdag 6 Maart 1909.

DE TRIBUNE

Redactieadres: D. J. WIJNKOOP N. Prinsengracht 10 Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres: J. C. CETON, Wijttenbachstraat 13 Amsterdam.

VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

Onder Redactie van: J. C. CETON, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

Advertentiën.
Per regel . . . . . 10 cent
Bij abonnement speciaal tarief.

INHOUD: Partij en klasse. — De Unie-mestvaalt. — Oude (?) plunje. — Over en Uit Het Volk. — Ter overweging. — De burgerlijke pers over Deventer.

Van de Administratie.

Aan de nieuwe Abonné's.

Vele nieuwe abonné's besteldden ook nog de nummers in dit kwartaal reeds verschenen. We kunnen echter onmogelijk aan alle aanvragen voldoen.

In rekening worden natuurlijk slechts gebracht de nummers, die men van dat kwartaal ontvangt. De kwitantie voor het 3e kwartaal wordt derhalve verhoogd met het bedrag der van het 2e kwartaal ontvangen nummers.

Konstitueerende Vergadering van de nieuwe Partij te AMSTERDAM in HANDWERKERS VRIENDENKRING,

N. Achtergracht bij de Roetersstraat

op Zondag 14 Maart a.s.

te 10 ure precies.

AGENDA:

1. Opening en Mededeelingen.
2. Verkiezing Bureau.
3. Beginselprogram.
4. Strijdprogram en benoeming kommissie tot uitwerking daarvan.
5. Naam en Statuten.
6. Houding bij de a.s. verkiezingen.
7. Standpunt ten opzichte van de Vakbeweging.
8. Aansluiting bij de Internationale.
9. Verkiezing Bestuur en Redaktie Tribune.

De zaal wordt te *half tien* geopend. Toegang voor leden der partij gratis; voor belangstellenden — voor zoover de ruimte dit toelaat — tegen betaling van 10 cents.

Desbetreffende bescheiden en mededeelingen worden aan de afdeelingen vóór het Kongres toegezonden.

Vragen en inlichtingen bij het voorloopig sekretariaat: J. C. Ceton, 13 Wijttenbachstraat, Amsterdam.

De namen der afgevaardigden voor dit Kongres worden eveneens op dit adres ingewacht. Leden uit plaatsen, waar nog geen afdeeling opgericht is kunnen worden, en die het Kongres willen bezoeken, worden verzocht daarvan mededeeling te doen aan het Sekretariaat, dat hun dan een toegangsbiljet doet toekomen.

De vergadering is voor de pers toegankelijk.

HET VOORLOOPIG BESTUUR.

Mededeeling.

De huishoudelijke vergadering van de afd. Amsterdam op j.l. Dinsdag in D'Geelvinek gehouden, had tot resultaat een aantal van 155 leden. Het bestuur werd als volgt samengesteld: D. J. Wijnkoop, Voorzitter; J. C. Ceton, Secretaris; L. Dikker, Penningmeester; L. de Levita, M. Mensing, J. H. Schutte, E. Speelman, L. M. Wagenfeld en S. de Wolff. Aanmelding voor het lidmaatschap kan geschieden bij den Secretaris J. C. Ceton, Wijttenbachstraat 13. De kontributie bedraagt 7, 10 of 15 cents. Ze zal voor de leden in distrikt III en omstreken worden geïnd door Pach, Peper en De Wolff; in V door Wagenfeld en De Wolff; in IX door Langenberg.

Tot afgevaardigden naar de konstitueerende vergadering der Partij werden gekozen: D. Huysman, E. Kuyper, H. Plukker, Joh. Visscher en J. v. d. Wijk.

Partij en Klasse.

In zijn onlangs verschenen werk over de revolutionaire krantenliteratuur in de fransche revolutie maakt Cunow eenige treffende opmerkingen over de betrekkingen tusschen een partij en een klasse. Een partij vertegenwoordigt een klasse, drukt haar streven uit. Maar toch is er een groot verschil tusschen beiden, omdat ze ieder een ander karakter hebben. Een klasse tracht zich van andere klassen af te zonderen, haar tegenstelling met andere klassen scherp af te teekenen, haar bijzonder wezen duidelijk uit te laten komen. Een partij daarentegen moet politieken invloed uitoefenen en daarvoor haar gebied zoo ruim mogelijk uitzetten, om zoo groot mogelijke macht te krijgen. Zij zoekt daarom zooveel mogelijk in haar strijd tegen de bestaande orde alle ontevreden elementen te verzamelen, ze op een gemeenschappelijk program te vereenigen, de politieke eischen, die gemeenschappelijk zijn, op den voorgrond te stellen en de sociale eischen, die verdeeldheid kunnen brengen op den achtergrond te houden.

Deze opmerkingen werpen een helder licht op den grond der tegenwoordige partijverschillen. Het is een lang bekende waarheid, dat de strijd der richtingen in de sociaaldemokratie niet enkel uit een verschil in *inzicht* voortkomt, maar dat *belangen-tegenstellingen* achter den strijd tusschen marxisme en revisionisme staan.

Het proletariaat is de klasse, die door haar ekonomische positie aangewezen is, de heerschende klasse fel te bestrijden en te overwinnen, om een nieuwe orde te vestigen. Nu bestaat de maatschappij niet enkel uit kapitalisten en loonarbeiders; een groote middengroep ligt er tusschen. Moeten wij wachten, tot de arbeidersklasse sterker is dan kapitalisten en middengroep te samen? Neen, want deze middengroep bestaat voor de helft uit menschen, die ook ontevreden zijn met de bestaande orde, die erdoor naar de kelder gaan, wier onmiddellijke klassebelang niet met dat der kapitalisten overeenstemt. Kleine boertjes, kleine burgertjes, een deel der intellektueelen zullen zich daarom bij de arbeiderspartij aansluiten, ook al zou deze geen bijzondere moeite doen, ze te winnen. Het is altijd een natuurlijk proces geweest, dat zulke gedrukte elementen, laten we ze de geproletariseerde middenstand noemen, zich om de klasse schaart, die de eigenlijke leidende revolutionaire klasse is, omdat haar belang dat der maatschappelijke ontwikkeling is. Ze vormen de hulptroepen, die we van de zijde des vijands aftrekken, die ons wat versterken, maar onze eigenlijke kracht niet vormen.

Wij herinneren ons uit den tijd, toen er in de S. D. A. P. nog over principiëele kwesties kon gedebatteerd worden, de brochure van Troelstra: Theorie en Beweging, door Van der Goes in de Nieuwe Tijd gekritiseerd. Troelstra's betoog kwam daar op neer: een oppositiepartij moet, om sterk te zijn, alle ontevredenen, ook buiten de eigenlijke arbeidersklasse, vereenigen. Dus niet meer Proletariërs, maar: Ontevredenen aller landen, vereenigt u! Dat is *politiek* geheel juist gedacht, maar daarom alléén juist, wanneer men enkel politiek denkt, enkel de politieke partij ziet en op de klasse niet let. In die gedachte worden alle leden der partij als gelijke eenswillende menschen gedacht, en hun verschil als leden van verschillende klassen over het hoofd gezien. De bekwaamheid van den politieken leider ligt daarin, deze elementen te vereenigen, en toch de principiëele taktiek vast te houden, die de belangen der leidende klasse, het proletariaat, uitdrukt. De politieke onbekwaamheid van Troelstra bestond juist daarin, dat hij niets dan politiek zag, niets dan een groote partij wilde, en niet inzag, dat het voor het proletariaat onmogelijk is, op den duur achter kleinburgerlijke politiek aan te loopen. Daarom is de rol, die hij in de twisten in de S. D. A. P. gespeeld heeft, een partijverscheurende, inplaats van een partijsamenhoudende geweest. De ruzies in de S. D. A. P. en de splitsing nu zijn de proef op de verkeerde berekening; daarin hebben de klasseverschillen zich een uitweg gebaand.

De fout van de S. D. A. P. is niet geweest, dat ze ook andere elementen, dan het industriëele proletariaat tot zich trok. Haar fout was, dat in haar *de kleinburgerlijke groepen de politieke leiding gaven.* Terwijl er genoeg gemeenschappelijke belangen zijn, om gezamenlijk den strijd tegen het kapitaal te voeren, zijn er aan den anderen kant genoeg verschillen, om te bewerken, dat óf de eene óf de andere van haar onmiddellijke klassebelangen wat moet laten vallen. In een sociaal-democratische partij moet het groot-industrieele proletariaat de leiding hebben. Het is de natuurlijke verhouding, dat in een groepeering, die voor een bepaald doel samengaat, de meest besliste, energieke elementen de leiding hebben. In een oppositiepartij, die tegen een heerschend systeem strijdt, zullen altijd de radikaalste groepen, die den strijd met de meeste kracht en konsekwentie voeren, de leiding *moeten* hebben; zij alleen hebben een klaar revolutionnair toekomstbeeld, d. w. z. zij zijn in staat de maatschappij tot iets nieuws om te vormen. De klassen, die wel zeer ontevreden zijn, maar geen revolutionnair doel hebben, dat de maatschappelijke ontwikkeling hun aanwijst, kunnen niet anders dan meeloopers zijn. Waar ze alleen staan, zullen zij, die eigenlijk geen eigen *principieelen* strijd kunnen voeren, omdat hun bestaanswijze in den ouden bodem wortelt, wat spektakel kunnen maken, dan aan demagogen ten offer vallen, en ten slotte onwillige hulptroepen van het kapitaal worden. De geschiedenis van elke kleinburgerlijke partij leert dat. Leiding in een principiëelen, revolutionnairen strijd kunnen zij niet geven. Waar zij overheerschen, gaat de beweging ook den kant van de slappe, halfslachtige taktiek op, die alleen door de aanwezigheid der arbeiders min of meer in gematigde grenzen wordt gehouden.

De strijd tusschen revisionisme en marxisme,

tusschen de principiëele en de reformistische taktiek, is dus een strijd tusschen de proletarische en de kleinburgerlijke bestanddeelen der partij om *de leiding* in de beweging. Het is een *strijd om macht*, zoo goed als elke strijd tusschen maatschappelijke klassen. Daar echter de natuurlijke toestand is, dat de revolutionnaire arbeidersbelangen, en de onnatuurlijke dat de kleinburgerlijke belangen domineeren, moeten de werkingen van den strijd verschilllend zijn, al naar het marxisme of het revisionisme aan het roer is. In de Duitsche partij, waar het proletariaat zoo beslist overheerscht — we laten, om niet te lang te worden, de beteekenis van revisionistische stroomingen onder de arbeiders zelve hier rusten — laat men zonder bezwaar de revisionistische minderheid haar gang gaan; ze ergeren ons vaak, maar hinderen verder niet. Ze hebben volle vrijheid van kritiek — alleen, als er één heelemaal aan de zijde der bourgeoisie gaat staan, vliegt hij er wel eens uit — want daar heerscht de natuurlijke verhouding: de arbeidersklasse heeft de leiding; zij beheerscht en richt de politiek.

In Nederland is het net omgekeerd. En daar dit de onnatuurlijke toestand is, kon hij niet op den duur blijven bestaan. Het was enkel de vraag, of de omkeer zich mettertijd vanzelf, door steeds meer toetreden van het arbeiderselement en het indringen der socialistische gedachte in hen, zou voltrekken — of dat het door een konflikt zou komen. De marxisten hebben op zich zelf geen grond, de onnatuurlijke toestand kunstmatig omver te werpen, door er uit te trekken, want zij rekenen er op, dat door de natuurlijke ontwikkeling en de wervende kracht hunner ideeën de onnatuurlijke toestand zal opgeheven worden. Maar deze natuurlijke ontwikkeling te verhinderen, is het eenige middel voor de revisionistische richting, haar heerschappij te behouden. Daarin ligt de reden, waarom in de Duitsche partij geen aanleiding bestaat, de kritiek te smoren en in de hollandsche wel. Dit smoren der kritiek, moet dan een scheuring ten gevolge hebben.

De stichting van onze nieuwe partij is dus de uitdrukking, *dat het proletariaat zich de politieke leiding van kleinburgerlijke groepen niet kan laten welgevallen.* Het moet tegen deze leiding in verzet komen, zoolang het mogelijk is door kritiek in de partij, en als dat niet meer kan, op andere wijze. Ons program is niet, dat wij een partij willen, die geen kleinburgerlijke elementen mag bevatten, maar een partij, waarin het revolutionaire proletariaat, dat zijn beginsel in het marxisme vindt, de politieke leiding in handen heeft.

A. P.

De Unie-mestvaalt.

Wij kunnen met de zwenking van de liberale burgerij naar de demokratie tevreden zijn. Wel weten wij, dat wanneer de Liberale Unie algemeen kiesrecht zegt, dit nog niet hetzelfde is als wanneer wij het zeggen; maar wij weten ook, dat het laatste woord door de Unie niet gesproken is: zij, harerzijds weet, dat een poging om het demokratisch karakter van het algemeen mannenkiesrecht door dameskiesrecht te ontmannen, op onzen onverzoenlijken tegenstand zou stuiten; dat besef kan haar in den loop der volgende jaren nog veel goed doen. Hoofdzaak is, dat de jarenlang met volharding gepropageerde eerste politieke eisch der arbeidersklasse door dit deel der bourgeoisie eindelijk wordt overgenomen, niet uit filantropie, niet uit filosofische sluitredeneering, maar uit een juist begrip van den politieken toestand, uit louter zelfbehoud.

Het Volk van 8 Maart 1909.

De arme Unie, de liberale belt, waar al de besluiteloosheid van het naarste deel onzer bourgeoisie voor het weghalen gereed ligt . . .

P. L. Tak in de Kroniek van 8 Juni 1907.

Men behoeft slechts deze twee aanhalingen naast elkander te plaatsen om met een oogopslag te zien, welk een weg het revisionisme in de Nederlandsche arbeidersbeweging zelfs in de twee laatste jaren, heeft afgelegd.

Geen twee jaar geleden constateerde de helaas toen reeds politiek dood gemaakte, opportunistische *politicus*, die wijlen Tak was, in het niet onder partijcontrôle verschijnende partij-weekblad de Kroniek nog de volkomen waarde- en zinneloosheid van dat gezelschap van heeren en dames, die in de kiesvereenigingetjes der Unie verkiezinkje spelen en beurtelings, al naar het te pas komt, met de conservatief-liberalen en de vrijzinnig democraten om een zeteltje konkelen, toen hij zeide: „Dit stuk (de beginselverklaring der vrije liberalen namelijk) lost de Unie op. Een deel kan nu rechts gaan: een aantal anderen gaan naar links, naar de vrijzinnig-demokraten. En wie van hen geen van beide doet, is politiek dood. Niet velen zullen het betreuren dat het met dat jarenlange gewurm nu uit is."

En aan den vooravond der verkiezingen van 1909 heft het hoofdorgaan der S. D. A. P., wier kamerfractie niet op weg is(?) naar een reformistisch blok, een zatte tevredenheidshymne aan over de zwenking van „de liberale burgerij!" naar de democratie.

De Unie heeft als verkiezingsleuze opgesteld: het A. K. en „een sociale hervorming bij voorkeur in de richting van staatspensioneering om tegemoet te komen in de nooden van die medeburgers, wien het niet gelukt is, als zij oud geworden zijn in eigen levensonderhoud te voorzien." De arbeidersklasse heeft dus verder niets te doen dan kalmpjes verder te demonstreeren en de gebraden duiven, Algemeen kiesrecht en arbeiderspensioen zullen haar vanzelve bij de gratie van „de liberale burgerij" in den mond vliegen.

De werkelijkheid is eenigszins anders.

De werkelijkheid is, dat de Unie-liberalen, voor zoover zij een reeële macht vertegenwoordigen, de belangen van bepaalde groepen der heerschende klassen verdedigen en dat hun „leuzen" slechts moeten dienen om kiezers te vangen bij de aanstaande verkiezingen, kiezers uit de uitgebuite klassen, zonder wie geen kamerzetels te veroveren zijn.

De werkelijkheid sprak op de Unie-vergadering van 27 Februari o.a. uit den mond van het Kamerlid Patijn, afgevaardigde van Zierikzee, die den wensch uitsprak, dat

„met nadruk wordt opgekomen tegen een tariefherziening in protectionistischen geest, alsmede tegen heropening van den schoolstrijd. Dit zijn, blijkens het anti-revolutionnaire program, dat dr. Kuyper in het uitzicht stelde, de grootste donderwolken aan den politieken hemel. Deze vormen het groote concrete gevaar. Men wil hier uitsluitend komen tot bescherming van de nijverheid, dus de landbouwende bevolking heeft hier niets bij te winnen, integendeel: zij zal er nadeel bij ondervinden. Onze boeren zullen alles wat zij koopen duurder zien worden en voor wat zij verkoopen zullen zij door de protectie minder geld kunnen ontvangen. Ook het gevaar, dat protectie voor onzen handel zal meebrengen, speciaal voor Rotterdam en Amsterdam, wees spreker aan. Wat betreft het onderwijs, dat heeft noodig een periode van rust. De vrijzinnigen hebben ond r die voorwaarde het compromis aanvaard en op de handhaving van deze voorwaarde moet vóór alles aangedrongen worden."

Hier spreekt het belang van bepaalde klassen: de gemiddelde boerenklasse en de handelsburgerij der groote steden, die beide even zeer gekant zijn tegen protectie, welke anderen boven hen dreigt te bevoordeelen, die beide ook van meening zijn, dat de schoolstrijd niet behoort te worden heropend, d. w. z. die beide het vroegere ideaal van de algemeene niet-godsdienstige volksschool hebben opgegeven, nu hun het besef is gekomen, dat het clericale onderwijs toch eigenlijk meer dienstig is voor de arbeiderskinderen, dat een beetje godsdienst en onderworpenheid aan de gestelde machten voor ondergeschikten toch beter zijn dan de leeringen van den liberalen, laat staan van den socialistischen onderwijzer. Maar die werkelijke klassebelangen vinden evenzeer hun uitdrukking in de andere vleugels der ééne groote liberale partij van Treub tot Tydeman, zooals wij die nog in den zomer van 1907 eendrachtig hebben zien optrekken naar het verheven doel: omzetting der Eerste Kamer, wat beteekende, de Eerste Kamer weer te maken tot het stille bolwerk van het liberale behoud, niet blootgesteld aan de stormen van het politieke leven en de botsingen der tegen elkaar indruischende belangen van de verschillende klassen, die deel hebben aan de uitbuiting der arbeidende klasse.

Dat de Liberale Unie een macht is, nog steeds is, heeft zij te danken eenerzijds aan de handigheid, waarmee haar zoo talrijke politieke leiders, in haar al die elementen hebben weten vereenigd te houden, die vooral datgene op den voorgrond plaatsen, wat aan *alle* liberalen gemeen is, d.w.z. gemeen is aan alle groepen en klassen, die in het liberalisme hun gemeenschappelijke ideologie bezitten, omdat hare leiders haar m. a. w. de „belt" hebben weten te maken, waar al de liberale afval plaats vindt, voor wie bij de vrije liberalen en de vrijzinnig-democraten geen plaats is, anderzijds echter ook aan de verkeerde taktiek der sociaal-democratie, die het ware karakter van de mestvaalt van het liberalisme sinds 1905 steeds minder heeft weten aan te toonen.

De Liberale Unie moet nu met haar verkiezingsleuzen concurreeren met de vrijzinnig-democraten op straffe van ondergang. Aan den anderen kant moet zij voeling houden met de conservatief-liberalen, die veel zuiverder uitdrukking geven aan de werkelijke gevoelens van het grootste deel der liberale „burgerij", in de Unie vereenigd. Zij brengt dit laatste, het voeling houden met de vrij-liberalen, dan ook naarstig in de politieke practijk in toepassing. En van hun kant laten ook de vrijzinnig-democraten *in de practijk* alweer niet alleen met zich onderhandelen, maar blijken zij tot elke daad bereid, waarvoor het *geheele* liberalisme te vinden is.

En wie, behalve dan Het Volk, hecht er waarde aan dergelijke leuzen?

Zij, de heeren Unie-liberalen, zeker wel het allerminst.

Wat hun werkelijke bedoelingen met het kiesrecht zijn, daar hebben wij voor eenige weken en trouwens herhaaldelijk al op gewezen. Zelfs op deze vergadering, waar het er op aankwam, zich niet in de kaart te laten kijken — de sluwe Borgesius hield dan ook maar geen inleidings-speech — kwam bij het vrouwenkiesrecht de aap weer al te duidelijk uit de mouw kijken. Expresselijk liet het Hoofdbestuur daaromtrent alles in het vage: „in *principe* is het er volkomen mee eens dat de *uitsluiting der vrouw niet mag worden bestendigd.*"

Duidelijker kan men, in zulk een positie, niet zeggen, dat men een dameskiesrecht natuurlijk wel, een algemeen kiesrecht der arbeidende vrouwen *niet* wil.

En wat de werkelijke bedoelingen zijn met de na lange discussies tot stand gekomen vage en belachelijke frase omtrent de pensionneering?

Ook hieromtrent brachten de discussies, voor wie ze leest met een socialistischen bril, genoeg duidelijkheid. De oud-minister De Meester zette uitvoerig zijn *financieele bezwaren tegen staatspensionneering uiteen.* Hij berekende de kosten daarvan (zonder bijdrage van arbeider en ondernemer) op 40 millioen. En aangezien de heeren zelfs niet denken — er werd behalve door den reclame-officier Thomson zelfs met geen woord over gerept — over afschaffing van het militarisme en er ook niet over kunnen denken als goede bourgeois, is heel hun pensioenleuze een zoo mogelijk nog meer in 't oog loopende en belachelijke zwendel dan hun kiesrechtleuze.

Tenzij men, zooals waarschijnlijk Het Volk van meening is, een pensioentje van enkele guldens aan de weinigen uit de arbeidersklasse, die de 70 passeeren, een belangrijke aflossing noemt op onzen eisch van staatspensionneering van alle arbeiders, zoodra hun arbeidskracht verbruikt is.

De Liberale Unie is de mestvaalt van het liberalisme: ze deelt met alle mestvaalten deze eigenaardigheid, dat de stank des te ondraaglijker wordt, naarmate men haar omgraaft en onderzoekt.

v. R.

Oude (?) Plunje.

In *Het Volk* van Dinsdag 14 April 1908 lezen we als onderschrift van de Redaktie onder een stuk van Sterringa:

Ook in dit stuk treffen we weer, evenals in dat van Wibaut van Vrijdag het onderscheid maken tusschen mevr. Holst en andere tegen de partij te keer gaande schrijvers in *De Tribune*. Wij begrijpen dit vechten voor een privilege voor den een en het afvallen van den ander, niet goed.

Van al de schrijvers in „De Tribune" heeft mevr. Holst het toch het bontst gemaakt. Zij was het die de partij als geïnfekteerd met anti-socialistische tendenzen schold.

Hare afwijking naar Cornelissen c.s. houden wij vol. Het is de onverbiddelijke konsekwentie van haar heele standpunt, in haar cursus ingenomen, een konsekwentie die ze niet zal kunnen ontwijken.

Over en uit Het Volk.

De *Leipziger Volkszeitung*, ná de *Vorwärts* het voornaamste en meest gelezen dagblad, niet enkel van de Duitsche, maar van de geheele Internationale Sociaaldemokratie, schrijft het volgende:

Een laaghartigheid.

Het laatste nummer van *De Notenkraker*, het humoristisch bijblad van het Orgaan van de S. D. A. P., *Het Volk* (niet te verwarren met het aangekondigde „Marxistische bijblad) brengt de volgende afbeelding: Een grijnzend en dikbuikig bourgeois, die het kapitalisme voorstelt, houdt in iedere hand een kolossale houten sabel. Op de ééne sabel is een gekroonde zuigeling afgebeeld, die de verwachte baby van Koningin Wilhelmina voorstelt, waarmee de burgerlijke partijen in den verkiezingsstrijd werken als een middel, om het „vaderlandslievende" enthousiasme van het volk aan te wakkeren, op de andere sabel het hoofd van *De Tribune* met den kop van den Redakteur *Wijnkoop*. Boven het geheel staat: *De wapens van het Kapitalisme.* Het is de eerste maal in den jarenlangen strijd der richtingen in de Hollandsche Sociaaldemokratie die

ondanks alle persoonlijke scherpte steeds om zakelijke verschillen en met eerlijke middelen gevoerd werd (zoo meent de *Leipziger*, die natuurlijk niet *alle* middelen van het Hollandsche revisionisme kan kennen), dat men tot een dergelijk middel zijn toevlucht neemt. Totnogtoe hadden zelfs de meest „rücksichtslose" ophitsers uit de revisionistische partij-meerderheid niet durven twijfelen, niet alleen niet aan den goeden trouw der Marxisten van de Tribune-groep, om voor het Socialisme te werken, maar evenmin aan hun hoedanigheid van echte Sociaaldemokraten."

De zaak wordt er voor *Het Volk* en *De Notenkraker* daarom niet beter op, omdat zulk een plaat „slechts" berekend is op het inwerken op de opinie van het volk, bedoeld is om populair te zijn Integendeel, daardoor moet juist in die kringen, die geen begrip hebben van de principiëele beteekenis van het meeningsverschil, de meening worden gevestigd alsof de Marxisten van de Tribune-groep handlangers zouden zijn van de bourgeoisie. Deze laaghartigheid moet gesignaleerd worden. Overigens: Wat zeggen de partijgenooten Roland-Holst en Wibaut, die als Redakteuren van het „Marxistische bijblad" in het vervolg in overeenstemming met de Redaktie van *Het Volk* moeten werken, omtrent deze manier om hun Marxistische vrienden te bestrijden?

* * *

De *Vorwärts* schrijft omtrent dezelfde zaak o. a. het volgende:

Helaas begint *Het Volk* een strijd met vergiftigde wapenen tegen de uitgetreden Marxisten .... Zoo worden dus de uitgetreden *Marxisten als handlangers van het Kapitalisme* verdacht gemaakt voor de lezers van Het Volk; ze worden gelijk gesteld met onderkruipers en dergelijke! Wij kunnen het begrijpen, wanneer in den strijd tusschen de beide partij-groepen scherp wordt opgetreden; dat is na zulke scheidingen, de ervaring leert het, niet te vermijden, hoe betreurenswaard het ook voor de arbeidersbeweging is. Maar men kan verlangen, dat de *Volk*-Redactie de eerlijke overtuiging van de uitgetredenen niet aantast, of tenminste geen voorstellingen geeft, die voor het publiek minstens beteekenen, dat men de goede trouw van de Marxisten in twijfel trekt!

De S. D. A. P. zal door een strijdwijze, zooals zij in dit geval is gebruikt, slechts een gevoel van ongenoegen in de rijen van de Internationale wekken en in verdenking komen, dat zij geen goede wapenen tegen de uitgetredenen heeft.

* * *

Henriëtte Roland Holst zegt wel niet direkt omtrent deze zaak, maar dan toch indirekt hieromtrent in een ingezonden stuk in *Het Volk* het volgende:

Vrijheid van meeningsuiting.

Londen, 28 Februari 1909.

Gaarne wilde ik met eenige woorden instemming betuigen met het stukje van partijgenoot Krol in „Het Volk" van 27 Februari. Inderdaad hebben de artikelen der redaktie, „Rare manieren" en „Voet bij stuk," mij, en ongetwijfeld vele andere Marxisten in de S. D. A. P., zéér „onaangenaam aangedaan" — om deze gematigde uitdrukking maar te gebruiken. Niet minder „onaangenaam" deed mij ook aan het artikeltje, waarbij het oordeel van ons Dresdener partijorgaan tegen de „Tribune"-redakteuren en hun medestanders werd gebruikt, zonder dat „Het Volk" tevens aan zijn lezers mededeelde, dat dit orgaan revisionistisch is — wat zijn oordeel in een geheel ander daglicht stelt.

Echter, al voeg ik mijne wenschen van harte bij die van partijgenoot Krol, dat de redactie van ons partijorgaan en de revisionistische meerderheid onzer partij in het algemeen zullen weten te vermijden, wat ons, reeds met den bijnaam „tamme" versierde Marxisten bij de vervulling onzer moeilijke taak kwetsen kan — al te groote verwachtingen koester ik in dit opzicht niet. Waar onze revisionistische meerderheid nooit geneigd is gebleken, de Marxisten-in-de-partij met zachte hand aan te pakken, is het nauwelijks van haar te eischen, dat zij dit de Marxisten-buiten-de-partij zal doen. Ik vrees daarom — en het onderschrift der redaktie bij het stukje van Krol bevestigt mij daarin — dat het woordje „takt" (in de beteekenis van een kalme en alléénlijk zakelijke, niet-persoonlijke strijdwijze tegen de nieuwe partij) een vrome wensch zal blijken te zijn en dat wij hier verder zullen komen met het woordje (en vooral de zaak) „vrijheid".

Mag ik mijne meening dienaangaande even kort voor de partijgenooten uiteenzetten?

De meerderheid onzer partij heeft, de „Tribune"-redacteuren geroyeerd en daarmee een groot deel der konsekwente en strijdvaardige Marxisten tot het oprichten eener nieuwe organisatie brengend, gemeend aan het onaangename de-overhand-hebben der meeningsverschillen in de partij een einde te maken. Helaas! het kwaad straft zichzelf en de ervaring zal, vrees ik, spoedig toonen, hoe deze betreurenswaardige maatregel alleen gevoerd heeft tot het doen ontstaan van een nieuw meeningsverschil, ernstiger en wezenlijker dan alle vorige.

Tegenover de opvatting onzer meerderheid, dat de „Tribune"-redakteuren en hun aanhangers scheurmakers zijn, tegen wie de felste strijdwijze geboden schijnt — een strijdwijze gelijk zij, naar de geboden der moraal, tegen vijanden geoorloofd is — staat de overtuiging der wel zeer geslonken, maar daarom nog niet van haar invloed beroofde, Marxistische minderheid. Een aantal Marxisten in de partij zijn van meening, dat op de „Tribune"-redakteuren en hun aanhang slechts in schijn het odium scheurmakers te zijn rust, maar dat in waarheid de vele malen geschetste ontwikkeling der dingen in de partij sedert 1905, waarbij de Marxisten hun recht van meeningsuiting en propaganda voor hunne denkbeelden verminderd en aan banden gelegd voelden, deze partijgenooten uit de S.D.A.P. heeft gedreven. Bedoelde Marxisten zijn overtuigd, gelijk ik dat reeds op het Deventer kongres uiteenzette, dat de vraag, of de socialistische plicht gebood, na aanneming van het voorstel c van het Partijbestuur de S. D. A. P. te verlaten, hoogst teeder en ingewikkeld was, en door iedereen naar eigen geweten beantwoord moest worden. Deze Marxisten zien in de „Tribune"-redakteuren en de honderden goede sociaaldemokraten die hebben gemeend met hen de S.D A P. te moeten verlaten en zich te vereenigen in eene nieuwe organisatie, kameraden die in een zéér moeilijke krisis geloofden anders te moeten handelen dan wij zelven, maar van wie behalve dit verschil in opvatting — dat wij in hen respekteeren gelijk zij het, hopen wij, de onze doen — niets ons scheidt. Al was de taktiek in de partij, die zij meenden te moeten volgen, ditmaal niet de onze, met de taktiek, die zij willen toepassen tegenover de bourgeoisie zijn wij het in het algemeen eens. Hun beschouwen wij ook verder als onze „nauwere geestverwanten" in de sociaaldemokratie.

Waar naar mijn meening het standpunt tegenover de nieuwe sociaaldemocratische organisatie in de eerste jaren een groote rol zal spelen in de S. D. A. P., meende ik goed te doen, het bovenstaande nog eens duidelijk uiteen te zetten. De partijgenooten moeten weten, dat wij Marxisten-in-de-partij niet anders mogen doen, op straffe van laffe huichelaars te wezen, dan onze innerlijke overeenstemming met de Marxisten-buiten-de-partij, of liever met de nieuwe Marxistische partij, met klem uit te spreken waar de omstandigheden dat medebrengen. Uit te spreken natuurlijk met volle inachtneming van de resoluties van Utrecht en Haarlem, met inachtneming van den kameraadschappelijken toon, met alle geloof in de goede bedoelingen, die de meerderheid tot haar optreden brachten — kortom van alles waartoe wij ons bereid hebben verklaard. Maar daarom met niet minder stelligheid.

En het is mijne vaste overtuiging — waarschijnlijk die van vele mijner mede-Marxisten — dat van het al of niet bestaan van vrijheid van meeningsuiting op dit gewichtig punt, het al dan niet kunnen blijven der Marxistische minderheid in de S. D. A. P. grootendeels zal afhangen.

HENRIËTTE ROLAND HOLST.

Ter overweging!

De goede ontvangst dien de Soc.-Dem. Vrouwenclubs hebben gevonden in nu een zestiental plaatsen van ons land, zijn wel een bewijs, dat zij voorzagen in een behoefte of althans beantwoordden aan een verlangen. Als ik zeg een zestiental plaatsen, spreek ik van de clubs die bij den 18 April 1908 gevormden Bond van Soc.-Democr. Vrouwenpropaganda- of kortheidshalve: Soc.-Dem. Vrouwenclubs, zich direct bij de oprichting, of allengskens tot nu verleden week het laatst ook Delft — hebben aangesloten.

Er is door die clubs of door dien Bond van clubs goed werk gedaan. Terwijl de leden, die allen tevens lid van de S. D. A. P. waren — dit moesten zijn, wilden zij in de volle rechten der club deelen — als leden der partij in de respectieve partij-afdeelingen niet onder de minst ijverige vrouwelijke partijleden hoorden, m. a. w. ijverig deelnamen aan de partijwerkzaamheden in de afdeeling waarvan zij deel uitmaakten, legden zij zich bovendien toe op het bijzondere werk, dat zij zich als clubleden tot taak h dden gesteld.

Gaan wij eens na, waarin die taak bestond! Die kan vierledig worden onderverdeeld, te weten: 1°. het opwekken, het allereerste opwekken van het klassegevoel bij de vrouwen van het proletariaat; 2°. het verder ontwikkelen van het klassebewustzijn der eenmaal bereikte vrouwen, om deze toe te rusten voor het voeren van den klassenstrijd; 3°. het propageeren van het proletarisch vrouwenkiesrecht; 4°. het bestudeeren, daarna propageeren van vraagstukken als moederschapsverzekering, aanpassing van den gezinsarbeid aan de techn ek van den tijd en dergelijke, van vraagstukken dus, die meer direct langs en door revolutioneering van de levensomstandigheden en de levensverhoudingen der *vrouw*, den groei van het proletariaat naar sterker machtspositie beïnvloeden.

Nu was er bij dit zeer belangrijke werk der vrouwenclubs één omstandigheid, die — tot geluk der clubs — het mogelijk maakte, tijdens de felle beroeringen binnen de partij ongehinderd en als het ware onaangetast, zelfs onbeïnvloed door die beroeringen, rustig voort te arbeiden als clubs. Dezelfde vrouwen, die in haar respectieve afdeelingen, bij de voorbereiding der congressen van de jaren '06, '07 en '08, en nu bij het voorspel van het buitengewoon congres, tegen elkander over stonden waar het de partijgeschillen gold, werkten tot zelfs het laatste oogenblik vóór de Deventer uitspraak in de clubs samen in ongestoorde harmonie.

Er was in de club verdeeling van werkterrein; sommigen legden zich meer toe op het werk, bij de bovengegeven indeeling onder 1 of 2 genoemd, anderen bij dat onder 3 of 4, maar tusschen allen bestond een mate van onderlinge waardeering, die het clubleven tot iets aangenaams en weldadigs stempelden. Ik geloof inderdaad niet te overdrijven met deze karakteriseering der bondsclubs, vooral in het laatste jaar, sinds er door alle clubs met een bepaalden, aan het einde der wintercampagne te bereiken uitslag, voor twee groote punten van propaganda en daadwerkelijke beteekenis: het vrovwenkiesrecht en de vrouwenarbeid, werd gewerkt.

En welke was nu die omstandigheid?

Dat was deze, dat de vrouwelijke partijgenooten — en dus de vrouwen die in de clubs samenwerken — binnen die clubs met hun arbeid nog niet rechtstreeks te maken hadden met Kamer of Gemeenteraad. Ik bedoel dit: de omstandigheid, dat de vrouwen nog niet het kiesrecht hebben, heelemaal niet hebben maar nog pas er voor werken het te krijgen, doet hen in hun *club-lidmaatschap* — *niet*, natuurlijk, als *afdeelingsleden*, want daar staan zij in gelijke verhouding tot de openbare vertegenwoordigende lichamen als de mannelijke leden der S. D. A. P. — doet hen in hun clublidmaatschap nog vrij blijven van gevoelens van welbehagen of niet-welbehagen in het optreden en werken onzer vertegenwoordigers in parlement en gemeenteraden. Daarnaast gevoegd de omstandigheid van het bezit van een eigen orgaan, waarin vrijelijk besproken worden die punten en vraagstukken die gaandeweg zich aan de clubleden openbaren als te zijn *toekomstige* kwesties van practisch belang, maar kwesties op dit oogenblik nog maar in voorbereiding, derhalve nog niet in een stadium, waarbij opvatting omtrent behandeling in Kamer of Raad wellicht ook binnen de clubs afwijkende stroomingen zou kunnen brengen — ik zeg: deze tweede omstandigheid naast de eerst-aangegevene gevoegd — en wij hebben m. i. de verklaring van het feit, dat de clubs tot dusver bij de partij-beroeringen onberoerd gebleven zijn.

Echter zijn tengevolge der Deventer congresbesluiten de clubs en de Bond toch in zooverre door de partijkwestie in moeielijkheid gebracht, dat door het uittreden van vrouwen uit de S. D. A. P., de clubs en de Bond leden en bestuursleden gaan verliezen.

Mijns inziens beteekent dit schade voor de proletarische vrouwenbeweging in ons land, derhalve — want die beweging deed goed werk — schade voor de zaak van het Socialisme. En aangezien voor ons allen, leden van de S. D. A. P. zoowel als van de op te richten nieuwe partij, de bevordering van het socialisme *hoofddoel is* of behoort te wezen, wordt er een fout begaan wanneer uit gehechtheid aan den *vorm*, waarin ons strijden voor het socialisme zich tot dusver belichaamde, m.a.w. wanneer aan gehechtheid aan de *partij*, een *deel* van dat strijden voor het socialisme dat *gemeenschappelijk blijven kan*, veroordeeld wordt, uit elkander te vallen.

Dezelfde omstandigheid als bovengenoemd, n.l. *dat het* vierledige *werk der clubs en van den Bond* gebeurt, *plaats heeft, buiten de politieke vertegenwoordiging onzer partij* **op dit oogenblik** *om, is evengoed aanwezig na* **Deventer** als *daar vóór.*

Wanneer dus de vrouwen in den Bond vereenigd, zich konden verheffen boven het gevoel dat sommigen heeft aangegrepen, het gevoel van, tot de clubs uitgebreide, onderlinge vijandigheid wegens het blijven in de *oude* of het overgaan tot de *nieuwe* partij, kon het werken, het door de uitkomsten gebleken *vruchtbare* werken der clubs en van den Bond ongestoord voortgaan. Voortgaan, *indien* de *vrouwen het koene besluit namen*, bij de *buitengewone omstandigheid* van het *aanwezig zijn* van *twee Soc. Dem. partijen* in ons land, den *buitengewonen maatregel* te treffen, van den *Bond open te stellen* voor leden *zoowel van* de *eene als van de andere Sociaaldemocratische partij.*

Daartoe zou de Bond moeten intrekken zijn bij het Partijbestuur der S.D.A P. aanhangig gemaakt voorstel van rechtstreeksche vertegenwoordiging op het congres en recht van zelfstandig indienen van voorstellen. De Bond zou hetzelfde werk wat hij nu doet, moeten vervolgen *op zich zelf staand*, met een eigen program *betreffende* het *bovengeschetste vierdeelige werken.* Hij zou verantwoordelijk moeten zijn, of de clubs en de verspreide leden zouden verantwoordelijk moeten zijn aan congres of jaarvergadering van den Bond zelf. De leden zouden moeten zijn Sociaaldemocraten zoo goed als nu, maar als Sociaaldemocraten zouden zij moeten, mogen behooren tot de *oude of* tot de *nieuwe* partij.

Waarom zou die regeling niet mogelijk zijn? De Bond *heeft reeds zijn onafhankelijk eigen orgaan*, **„de Proletarische Vrouw,"** dat immers ook alleen verantwoordelijk is aan de jaarvergadering van den Bond. Waarom kan niet het werken der clubs op soortgelijke wijze geconcentreerd blijven binnen den Bond? van dat werken verantwoording verschuldigd zijn alleen aan de jaarvergadering van den Bond en tusschentijds aan het hoofdbestuur? Voor verwatering van den Bond met niet-Sociaaldemocratische elementen, was de pas afgesneden door het verplichte lidmaatschap van oude of nieuwe Sociaaldemocratische partij.

Ik wensch bovenstaande in ernstige overweging te geven aan de leden van de Bond in de eerste plaats, verder aan alle vrouwen die of reeds in onze Sociaaldemocratische beweging zijn of er zich door getrokken voelen, ten slotte ook aan de S.D.A.P. en de nieuwe partij die gaat komen. Ik vraag haar allen, wel te bedenken, wat bevorderlijker is voor de machtsgroei van het proletariaat, *zich zelf te laten overheerschen* door een gevoel van vijandigheid dat voor geen enkelen *strijder* voor het *socialisme* zin moest hebben, in niets, maar zeker niet voor het buiten de verschilpunten liggende werken van den Bond van S. D. Vrouwenclubs — **of** zich met kracht *boven* al die *kleinzieligheid* te *verheffen* en *met elkaar* te *staan daar* waar *met elkaar gestaan kan worden.*

M. MENSING.

De Burgerlijke pers over Deventer.

II.

De S. D. A. P. heeft te Deventer, gelijk wij aantoonden, een der grondbeginselen, men mag wel zeggen het hoofdbeginsel eener arbeidersbeweging door de daad verloochend en niet eenig abstract vrijheidsprincipe, dat de liberalen van alle gading — van oud-liberaal tot vrijzinnig democraat — als fetisch aanbidden. Deze verloochening der democratie, welke in geen enkele burgerlijke partij ook maar kan gevoeld worden, omdat voor alle klassen, behalve die der arbeiders, van de groot-industrieelen en grondbezitters tot de kleine middenstanders, handwerkers en kleine boeren toe, de democratie *niet* is het onontbeerlijke middel in den klassenstrijd, wordt eenvoudig door de burgerlijke kranten van welke gading ook niet eenmaal vermeld. De daad zelf van Deventer, het buiten de Partij plaatsen van menschen, die weigerden hun toestemming te geven tot de verkrachting der democratie, vindt juist bij de meest geniepige en venijnige vijanden der arbeidersklasse luiden bijval.

De venijnigste en ook gevaarlijkste vijanden der arbeidersklasse zijn, zooals wij weten, niet de vertegenwoordigers der klassen, die openlijk er voor uitkomen, dat zij de arbeiders voor een eeuwig helotendom bestemd achten.

Niet dus, in ons land b.v., de vertegenwoordigers van het grondbezit, zooals er in de Eerste Kamer velen zitten, de groot-industrieelen als een Stork, organen als de „Nieuwe Courant", „de Nederlander", „de Tijd." Maar wel de zoogenaamde burgerlijke „democraten", die onder den schijn van arbeidersvriendelijkheid en „democratie" de arbeidersklasse trachten af te houden van het voeren van een fellen en door niets belemmerden klassenstrijd of haar zoeken te paaien met schoone beloften en valsche leuzen. Het zijn dus b.v. de vrijzinnig-democraten en die andere vooruitstrevend liberale fractie, de Liberale Unie, die ook al het A. K. op haar vaandel heeft, die ook al den tienurendag wil en staatspensioen en God weet wat voor moois, en die onze overleden staatsman P. L. Tak, die ja opportunist, maar tegelijk een scherpzinnig politicus was en geen bekrompen parlementariër als Troelstra bv., nog in 1907 qualificeerde als „de liberale belt, waar al de besluiteloosheid van het naarste deel onzer bourgeoisie voor het weghalen ligt," en van wie hij voorspelde, „dat haar befaamde leiders straks als visschen op het drooge zouden liggen." (Kroniek van 8 Juni 1907.) Helaas: de voorspelling is niet uitgekomen en dank zij de fraaie politiek van Mr. P. J. Troelstra vooral, is de Unie, zelfs nadat haar blancopolitiek door de politieke werkelijkheid op de mestvaalt is geworpen, nog steeds frisch en wel, in plaats van dood en verrot, wat zij had kunnen zijn, indien de reformisten in de S. D. A. P. niet stelselmatig sinds 1905 naar de burgerlijke „democratie" geloerd hadden als naar de helpers en noodzakelijke medestanders voor de verovering van het A. K. en de rest.

Het orgaan van den sluwen en beginselloozen politicus, die dezen vleugel der burgerlijke „democratie" aanvoert, de „Zutfensche Courant" prijst de S. D. A. P., omdat zij gehandeld heeft zooals Mr. P. J. Troelstra en zijn mamelukken verlangden. En dit nobele orgaan wordt deswege door „Het Volk" (van 19 Febr.) goedkeurend op den schouder geklopt wegens het feit, dat het „het Deventer congres wat dieper tracht te bezien dan de overige pers."

De diepzinnigheid van de „Zutfensche Courant" bestaat o. a. hierin, dat zij het verwijderen van „De Tribune" uit de S. D. A. P. vergelijkt met het geval, dat b.v. „een groepje, zich tooiend met den naam oud-liberaal" ging ijveren voor de afschaffing van de Eerste Kamer, voor A. K., of iets dergelijks, of met dit andere geval, dat er b.v. in „Land en Volk" eens dagelijks artikelen zouden verschijnen „om de daden van Mr. Treub of Mr. Drucker of de taktiek der vrijzinnig-demokratische Kamerfractie te koonen en verdacht te maken."

Inderdaad; een roerende gedachtenovereenstemming tusschen Vliegen en Goeman Borgesius. De S. D. A. P. is in de oogen van de opper-revisionisten als de redacteur van „Het Volk" precies eenzelfde partij, naast andere partijen, als b.v. de V. D. Bond er eene is naast b v. de Liberale Unie. Geen principieel onderscheid meer tusschen de partij der arbeidersklasse en een burgerlijke partij, behalve dat de eerste een ander program heeft, voor de arbeiderseischen strijdt en een socialistisch eindoel aan de vlaggestok heeft bungelen! Dat de arbeiderspartij van alle burgerlijke partijen in haar geheele wezen, in haar diepsten grond verschilt en dat dus ook al de middelen, waarvan zij zich bedient, voor haar een geheel andere beteekenis hebben dan voor welke burgerlijke partij ook; dat een Kamerlid, die zitting heeft als afgevaardigde voor de Arbeiderspartij een geheel ander werk heeft te verrichten, met een geheel ander karakter bekleed is dan zijn burgerlijke collega's, die wetenschap is in de S. D A. P., helaas, zoover verloren gegaan, in werkelijkheid wel te verstaan, niet in de frases, dat het hoofdorgaan van de S. D. A. P. een beschouwing als bovengenoemd met instemming en zonder een woord van commentaar overneemt!

Spreekt het dan niet vanzelf dat clericale organen, die van de antithese tusschen rechts en links moeten leven, die scherpzinnige tactici zijn, zooals het Centrum in Duitschland dat ook is, de ware politieke beteekenis van het te Deventer gevallen besluit doorzien: „Er zal nu voortaan nog een Marxistisch partijorgaan meer zijn, maar dit zal de strekking hebben om, bij alle zuiverheid in de Marxistische *leer*, *in de practijk* toch den band met de vrijzinnig-democratische en Unie-liberale partijen aan te houden. Dit was de beteekenis van het votum, door den heer Troelstra, ondanks allen hartstocht, klaar en duidelijk uiteengezet."

Zoo is het inderdaad. „De Tribune" heeft gedurende heel haar bestaan zich erop toegelegd, juist en vooral de gevaarlijkheid en de kronkelpaden der burgerlijke „democratie" aan de arbeiders voor oogen te stellen. Haar hoofdartikelen hebben steeds, van het eerste nummer af, in die richting gewezen, zooals ook ondergeteekende het gedaan heeft, toen hij eenige maanden de redactie van het Rotterdamsche partijorgaan in handen had.

De Tribune volgde met die taktiek de lijn, die de internationale verhoudingen van dezen tijd, die het ware karakter van den kiesrechtstrijd den Nederlandschen arbeiders noodwendig voorschrijven, een taktiek, in overeenstemming met die onzer Duitsche broeders, maar die hier wegens de historisch geworden nationale omstandigheden nog driewerf zoo noodzakelijk is als in Duitschland. Een taktiek, die, voegen wij er bij, steeds noodzakelijker zal blijken en scherper moet worden toegepast, naarmate de burgerlijke democratie op den weg naar het A. K. meer *schijnbare* concessies doet. Op een andere manier is de Nederlandsche arbeidersklasse niet op te voeden tot een werkelijk machtigen kiesrecht*strijd*, die nog steeds niet bestaat. Op een andere wijze is het gevaar, dat elke kiesrechtverandering meebrengt voor de overheerschte klasse, niet te ontgaan. Die taktiek nu druischte, Mr. Troelstra heeft dat blijkens zijn rede te Deventer zeer scherp gevoeld, lijnrecht in tegen de tactiek van de Kamerfractie, van Het Volk en van de leidende organen der Partij, en dus van allen die in den dagelijkschen strijd, in de kleine pers, in den verkiezingsstrijd, op vergaderingen, in manifesten enz., de taktiek der leidende organen van de Partij verder voortplanten en onder de arbeiders brengen. *Hier* lag de onverzoenlijke tegenstelling. Daarom moest De Tribune verdwijnen, niet om eenige uitwassen van toon en kritiek. Maar daarom *mocht* ook De Tribune niet verdwijnen, wanneer men met ons van meening is, dat in den kiesrechtstrijd, die komen *moet*, en bij de wankeling van het bestaande kiesrecht, die er reeds *is*, het groote gevaar voor de arbeidersklasse ligt in het volgen van de taktiek, die Troelstra en Het Volk vóór 1905 en na 1905 in steeds sterker mate hebben gevolgd.

Deze taktiek, de taktiek der Tribune ten opzichte van het kiesrechtvraagstuk, is voor ons de op het oogenblik alles beheerschende, degene, die volgens de Marxistische wetenschap, op het oogenblik al het andere domineert. En het zou te belachelijk zijn geweest, indien wij daarbij vertrouwen hadden gesteld in een „Marxistisch" orgaan, dat in geregeld overleg met die Volk-redactie zou verschijnen, welker politieke en parlementaire taktiek wij de verderfelijkheid zelt achten, wijl zij de reformistische „pur sang" (van zuiveren bloede) is. Een „Marxistisch" orgaan ten overvloede, waarvan de eene redacteur in de theorie Marxist is, en Marxist ook, waar het betreft een aantal uiterst gewichtige practische politieke vraagstukken (als bijv. den vrouwenarbeid, de staatspensioneering enz.), maar een Marxist, dit bleek ons niet voor 't eerst, maar ten overvloede nog eens op 't congres te Deventer, die in het vraagstuk, dat voor de Nederlandsche arbeidersklasse op 't oogenblik *het* vraagstuk, het eenige en allesbeheerschende moet zijn, in het kiesrechtvraagstuk, veel dichter staat bij Kamerfractie en Volk dan bij de Marxistische taktiek der Tribune. Partijgenoot Wibaut sprak het in de rede, waarin hij verklaarde, waarom hij het nieuwe weekblad aanvaardde, met alle duidelijkheid uit, dat hij in hoofdzaak de taktiek van Kamerfractie en Volk goedkeurde.

„Mijn vertrouwen berust ook hierop, dat ik de groote geschilpunten der beide richtingen in de practische houding niet zie, wel in theoretisch inzicht. Ik zie wel de mogelijkheid van groote practische geschilpunten, maar ik zie ze niet als onvermijdelijk. Inzake kiesrecht, arbeidsdag en staatspensioen zal de strijd in de Kamer gaan in volkomen overeenstemming met de eischen, die het Marxisme stelt."

Voor wie hem hoorden spreken was het nog duidelijker dan uit deze regels spreekt — Wibaut zeide o. a. dat hij *in de eerste jaren* geen groote practische geschilpunten zag, wat nog sterker aanwijst, hoe hij zich van de politiek der arbeidersklasse in 't algemeen en van de Nederlandsche politiek der eerstkomende jaren een geheel andere voorstelling maakt dan wij — dat de eene redacteur van het nieuwe weekblad althans ten opzichte van den kiesrechtstrijd der arbeidersklasse een geheel andere houding inneemt dan de Tribune. Reeds het feit, dat hij het kiesrecht, de verkorting van den arbeidsdag en het pensioenvraagstuk in één adem noemde, beteekent een totaal andere politieke kijk en een totaal andere gedragslijn dan de onze. Karakteristiek was in dat opzicht ook nog een andere passage uit zijn rede, waarin Wibaut uiteenzette hoe hij zich de „samenwerking" met de redactie van „Het Volk" voorstelde.

„Ik zie dat niet als een voogdij door de redactie van Het Volk, nog veel minder als een stemmen van 5 tegen 2. Ik zie het als een organisatorisch verband. Ik zie het zoo, dat wij, Mevr. Holst en ik, onze medewerkers kiezen en den inhoud bepalen en dat wij in twijfelachtige gevallen overleggen met de redactie van „Het Volk." *Wordt ons dan eens geraden dit of dat niet op een bepaald tijdstip op te nemen, dan zullen wij er ons bij neerleggen.* Maar als het aankomt op groote punten, dan zullen wij dit zeggen: laat ons het doen, zooals wij het inzien en laat het volgend congres dan zeggen wie gelijk heeft.

Ik heb eenig recht om te zeggen dat het algemeen zoo wordt verstaan. In de konferentie is door Mendels gevraagd: Als Van Ravesteijn nu een buitenlandsch overzicht schrijft, mag dat dan worden opgenomen? waarop van de andere zijde is geantwoord: ja natuurlijk! Een ander bewijs: Schaper heeft vanmorgen geïnterrumpeerd, dat hij liever niet had dat van Wijnkoop wat werd opgenomen. Hij verzocht nu het zoo te rectificeeren: Ik heb er niets tegen, dat van Wijnkoop, als de Tribune wordt opgeheven, *degelijke* stukken worden opgenomen, *mits niet in de gewraakte methode.*"

„Niet in de gewraakte methode." Daar hebben wij de cardo van de zaak. Niet om den toon, maar om de methode, een methode, een taktiek, die nu eenmaal een andere is, zoowel in de Buitenlandsche Overzichten der Tribune als in haar binnenlandsche politieke artikelen, dan de methode van Het Volk en de Kamerfractie en ook dan de methode van Wibaut. *Wel* had Mevr. Holst gelijk, toen zij in haar rede zeide, dat het royement niet om den toon maar om de „inzichten" geschiedde.

Dat heeft de burgerlijke pers, die een fijnen politieken neus heeft — de beste organen tenminste — dan ook gevoeld en al de domme en sybrandiaansche demagogie van Het Volk vóór en na het Congres kan aan dit feit niets afdoen.

Het ging om een methode te Deventer. De methode van Troelstra of de methode van de Tribune. De Tribune acht de hare de Marxistische op de gronden, die wij nu al zoo vaak ontwikkelden. Dat de Troelstra-methode de Marxistische zou zijn, gelooft althans geen „Marxist."

Het is de niet meer goed te maken schande geweest van de S.D.A.P., dat zij een groep heeft uitgestooten, omdat deze de Marxistische methode steeds meer ingang doet vinden bij de arbeiders.

v. R.

Steunpenning.

Lijst van Vrijwillige Bijdragen voor Tribune-propaganda voor de Sociaal-Democratie.

N. N. f 1—; L. C. f 0.50; H. P. f 1.—; J. R. f 0.25; v. S. f 1.—; M. W. B. f 0.25; L. d. L. en E. f 1.50; P. A. f 0.50; G. A. f 0.50; J. T. f 0.25; L. en de R. f 0.50; M. v. M. f 1.—; P. S. f 0.50; H. f 0.50; W. S. f 0.50; L. f 0.25; W. S. v. R. f 2.50; A. v. G. f 1.—; de M. f 1.—; B. C. f 1.—; A. B. f 10.—; v. W. f 0.25; S. D. f 0.50; Z. R. f 0.50; J. d. l. M. f 1.—; E. S. f 1.—; J. C. f 1.—; H. v. d. V. f 1.—; M. M. f 0.50; A. L. f 0.50; v. B. f 0.50; A. f 0.50; L. T. f 0.50; R. S. f 0.50; v. L. f 2.50; J. V. f 0.25; L. L. f 0.25; L. S. f 0.25; S. P. 0.15; J. P. f 0.15; P. P. f 0.10; J. C. C. f 1.—; D. P. f 0.25; H. B. f 0.25; H. de W. f 0.75; C. H. S. f 0.50; J. M. S. f 0.25; S. P. f 1.—; M. H. f 0.25; H. v. G. f 1.—; J. V. f 0.25; L. C. f 1.—; N. v. W. f 1.—; S. B. f 0.10; H. M. f 0.25; L. W. f 1.—; M. B. f 0.50; P. Z. f 1.— A. J. f 0.25; M. K f 1.—; J. A. f 0.25; J. de J. f 0.25; Schn. f 0.25; ? f 1.—; D. J. M. V. f 0.25; Wp. f 1.—; L. D. f 1.—; S. d. W. f 1.—; J. 1.—; S. f 1.—; J. C. f 0.25; G. E. f 2.50; J. v. d. W. f 1.50; L. de L. f 0.25; M. R. f 0.50; E. R. f 0.10; I. B. f 0.10; H. A. f 0.10; A. B. f 0.25; W. B. f 0.50; A. B. f 1.— J. H. S. f 1.—; I. H. f 0.50; L. W. f 0.50; K. F.— v. H. f 0.50; M. F. f 0.50; J. C. L. f 0.35; J. v. d. B. f 1.—; J. v. d. H. f 0.50; M. H. f 0.15; L. 0.15.—, allen te Amsterdam en afgedragen aan L. Dikker.

Kameraden, er is de eerste tijden vrij wat geld noodig. Onze administratie zal gaarne bijdragen in ontvangst nemen en verantwoorden.

Korrespondentie. Wegens plaatsgebrek moeten wederom verscheiden artikelen blijven liggen.

Aan velen te Amsterdam, die ons te dien opzichte vragen stelden, deelen wij mede, dat de berichten van het *Handelsblad* omtrent onze huishoudelijke bijeenkomsten, voorzoover ze afwijken van de door ons aan de pers verstrekte mededeelingen, volstrekt alle betrouwbaarheid missen. Er was bijv. op onze vergadering te Amsterdam geen sprake zelfs van een bespreking van de houding onzer vrienden in de oude Partij. Men wil hiermede wel rekening houden.

Advertentiën.

P. - O. - V.

HUISHOUDELIJKE VERGADERING

op MAANDAG 8 MAART e.k., des avonds half negen, in d'Geelvinck, Singel b/d Munt.

Agenda: Hoogst belangrijk.

Aller opkomst noodzakelijk. **HET BESTUUR.**

Zooeven verscheen:

CATALOGUS No. 3

van een uitgebreide collectie tweede-hands-boeken, over: Wijsbegeerte, Théosophie, Théologie en Godsdienstgeschiedenis, Wis- en Natuurkunde, Sterrenkunde, Plant- en Dierkunde, Geneeskunde, Natuurgeneeswijze en Vegetarisme.

Gratis en franco verkrijgbaar bij J. EMMERING, Boekhandel, *Lange Brugsteeg 6, Amsterdam.*

W. C. HEMERIK,

SIGAREN-MAGAZIJN,

Haarlemmerstraat 186, LEIDEN.

LEVERT DOOR HET GEHEELE LAND

— ZONDER PRIJSVERHOOGING —